

लोक सेवा आयोग

नेपाल परराष्ट्र, प्रशासन र लेखापरीक्षण सेवा, राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी, सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षा तथा नेपाल न्याय सेवा, राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी, सहसचिव वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।

भाग १ - लिखित परीक्षा

भाग २ - अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क : २००

पूर्णाङ्क : ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या	अङ्क भार	समय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम	प्रशासन र विकास (सबै सेवा समूहको लागि)	विषयगत- तर्कयुक्त, विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक	५	५ प्रश्न × १५ अङ्क = ७५ अङ्क	३ घण्टा	१००	४०
		विषयगत- समस्या समाधान	१	१ प्रश्न × २५ अङ्क = २५ अङ्क			
द्वितीय	समूह सम्बन्धी (प्रत्येक समूहका लागि छुट्टाछुट्टै)	विषयगत - तर्कयुक्त, विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक	५	५ प्रश्न × १५ अङ्क = ७५ अङ्क	३ घण्टा	१००	४०
		विषयगत- समस्या समाधान	१	१ प्रश्न × २५ अङ्क = २५ अङ्क			

- यस पाठ्यक्रम अनुसार दुई पत्रको लिखित परीक्षा लिइनेछ :
- प्रथमपत्र प्रशासन र विकास विषयको पाठ्यक्रम सबै समूहका लागि समान हुनेछ, तर द्वितीयपत्र समूह सम्बन्धी पाठ्यक्रम समूह अनुरूप फरक फरक हुनेछ ।
- प्रथमपत्र प्रशासन र विकास विषयको परीक्षा माथि उल्लिखित सबै सेवाहरु र अन्तर्गतका समूहहरुका लागि सयुक्त वा छुट्टा छुट्टै संचालन गर्न सकिने छ । तर द्वितीयपत्र सेवा सम्बन्धी विषयको परीक्षा सेवा समूह अनुरूप छुट्टा छुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- यथासम्भव प्रश्नहरु नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छ ।
- समस्या समाधानको प्रश्न कुनै पनि पाठ्यांशबाट सोध्न सकिने छ । यसको उत्तर निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ :-
क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान
ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम
ग) तेस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव
घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन गर्ने ठोस गरिका
- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरु परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधनभई हटाईएका वा थप गरी संशोधनभई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- पाठ्यक्रम लागु मिति २०५८ । ४। १ गते
- प्रथम पत्र परिमार्जन मिति २०६४ । ६। १७ गते

लोक सेवा आयोग

नेपाल परराष्ट्र, प्रशासन र लेखापरीक्षण सेवा, राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी, सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षा तथा नेपाल न्याय सेवा, राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी, सहसचिव वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र – प्रशासन र विकास

१. राज्य र सरकार
 - १.१ संविधान निर्माण प्रकृया
 - १.२ नेपालमा राजनैतिक, संवैधानिक विकास र त्यसको विश्लेषणात्मक समीक्षा
 - १.३ विद्यमान नेपालको संविधान
 - १.४ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
 - १.५ व्यवस्थापिका-संसदका समितिहरूको भूमिका
 - १.६ राज्य र नागरिकता
 - १.७ राज्यको ढाँचा र पुर्नसंरचना
 - १.८ सरकारको स्वरूप
 - १.९ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, विश्लेषण, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
२. सार्वजनिक प्रशासन
 - २.१ सार्वजनिक प्रशासन र सार्वजनिक व्यवस्थापनका अवधारणाहरू
 - २.२ संगठन : गठनका आधारहरू, सिद्धान्तहरू र तिनको समीक्षा
 - २.३ कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्षहरू
 - २.४ प्रशासन सुधारको सैद्धान्तिक पक्ष
 - २.५ बहुदलीय लोकतान्त्रिक अवधारणामा निजामती सेवा
 - २.६ निजामती सेवामा जनरलिष्ट र विशेषज्ञ (Generalist Vs. Specialist)
 - २.७ निजामती सेवामा पारदर्शिता र यसका सीमाहरू
 - २.८ निजामती सेवामा प्रभाव पार्ने विविध पक्षहरू (Ecology of Public Administration)
 - २.९ सार्वजनिक उत्तरदायित्व
 - २.१० उपलब्धिमूलक प्रशासन
 - २.११ प्रशासनिक प्रतिबद्धता तथा निष्पक्षता
३. विकास प्रशासन
 - ३.१ विकास प्रशासन सम्बन्धी अवधारणा र चुनौतीहरू
 - ३.२ योजना र परियोजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन प्रक्रिया
 - ३.३ आयोजना व्यवस्थापन
४. व्यवस्थापन
 - ४.१ व्यवस्थापनको अवधारणा र सिद्धान्त
 - ४.२ व्यवस्थापनका विभिन्न पक्षहरू खास गरी नेतृत्व, उत्प्रेरणा, निर्णय प्रक्रिया, सहभागितामूलक व्यवस्थापन र टोलीगत कार्य
 - ४.३ वार्ता तथा सम्झौता गर्ने सीपहरू
 - ४.४ समूहगत गतिशीलता (Group Dynamics)
 - ४.५ संचार व्यवस्थापन
 - ४.६ परिवर्तन व्यवस्थापन
 - ४.७ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (Management Information System) र सूचना प्रविधि (Information Technology)
 - ४.८ विवाद व्यवस्थापन (Conflict Management) र तनाव व्यवस्थापन (Stress Management)
 - ४.९ व्यवस्थापन परीक्षण

लोक सेवा आयोग

नेपाल परराष्ट्र, प्रशासन र लेखापरीक्षण सेवा, राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी, सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षा तथा नेपाल न्याय सेवा, राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी, सहसचिव वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

५. विकासका आयामहरु

- ५.१ विकेन्द्रीकरण
- ५.२ दिगो विकास
- ५.३ योजनाबद्ध विकास
- ५.४ मिश्रित अर्थ व्यवस्था
- ५.५ खुला बजारमुखी अर्थतन्त्र
- ५.६ विश्वव्यापीकरण
- ५.७ गैर सरकारी क्षेत्र र विकास
- ५.८ निजीकरण
- ५.९ कर्मचारीतन्त्रका विकल्पहरु
- ५.१० सुशासन
- ५.११ गरिवी निवारण

६. लोकतन्त्र र मानव अधिकार

- ६.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
- ६.२ कानुनी राज्य
- ६.३ मानव अधिकार
- ६.४ लैंगिक सवाल (Gender Issues)
- ६.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
- ६.६ नागरिक शिक्षा

७. नेपाली समाज र यस्को बनोट

- ७.१ सांस्कृतिक बहुलवाद (Cultural Pluralism)
- ७.२ राष्ट्रिय एकता र अखण्डता
- ७.३ नेपालका विविध जात जाति/वर्ग/समुदायहरुको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था / रहनसहन
- ७.४ आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरुको विद्यमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरु, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरु

८. विविध

- ८.१ संघियता र स्वशासन
- ८.२ दिगो विकास लक्ष्य (Sustainable Development Goals)
- ८.३ सूचनाको हक र सार्वजनिक निकायको दायित्व
- ८.४ द्वन्द्व पछिका पुनरनिर्माण र विकास (Post conflict Reconstruction and Development)
- ८.५ जनसंख्या र बसाईसराई
- ८.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व
- ८.७ सामाजिक न्याय एवं सुरक्षा (Social Justice and Security)
- ८.८ श्रमिक संगठन (Trade Union) र सामुहिक सौदावादी (Collective Bargaining)
- ८.९ भूपरिवेष्ठित र अति कम विकसित मुलुकहरुको अधिकार

5 समाप्त 5